

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
ЗАКАРПАТСЬКИЙ УГОРСЬКИЙ ІНСТИТУТ ІМЕНІ ФЕРЕНЦА РАКОЦІ ІІ**

**ЗАТВЕРДЖЕНО ВЧЕНОЮ РАДОЮ**

Закарпатського угорського інституту  
імені Ференца Ракоці ІІ,  
протокол №х від хх.хх.202х р.

Уведено в дію наказом ректора  
№\_\_ від \_\_.ХХ.202х р.

Ректор \_\_\_\_\_ Черничко С.С.

**ОСВІТНЯ ПРОГРАМА**

***«ТУРИЗМ»***

<b>РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ</b>	<b>ПЕРШИЙ</b>
<b>СТУПІНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ</b>	<b>БАКАЛАВР</b>
<b>ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ</b>	<b>24 СФЕРА ОБСЛУГОВУВАННЯ</b>
<b>СПЕЦІАЛЬНІСТЬ</b>	<b>242 ТУРИЗМ</b>
<b>КВАЛІФІКАЦІЯ</b>	<b>БАКАЛАВР З ТУРИЗМУ</b>

## ПРЕАМБУЛА

Освітня програма (ОП) для підготовки здобувачів вищої освіти на першому (бакалаврському) рівні за спеціальністю «Туризм» містить обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти; перелік компетентностей випускника; нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання; форми атестації здобувачів вищої освіти; вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти.

### РОЗРОБЛЕНО І ВНЕСЕНО

Проектною групою ОП «Туризм» кафедри географії та туризму Закарпатського угорського інституту ім. Ференца Ракоці II у складі:

1. Бергхауер О.О. – гарант освітньої програми, кандидат географічних наук, доцент кафедри географії та туризму Закарпатського угорського інституту ім. Ференца Ракоці II;
2. Фодор Д.Д. - кандидат географічних наук, проректор з наукової роботи та міжнародних зв'язків, доцент кафедри географії та туризму Закарпатського угорського інституту ім. Ференца Ракоці II;
3. Моца А.А. – кандидат юридичних наук, юрист ЗУІ, доцент кафедри географії та туризму Закарпатського угорського інституту ім. Ференца Ракоці II;
4. Лукач В.С. – здобувачка 4-го курсу першого (бакалаврського) рівня освіти спеціальності «Туризм»;

### Робочою групою стейкхолдерів у складі:

Мештер Андрій Андрійович – голова громадської організації «Закарпатська Угорська Туристична Рада».

Гелнер Андрея Адальбертівна – директор туристичної фірми «Club Thermal Peregium».

Рац Єлизавета Бейлівна – керівник Praktik Hotel & Restaurant.

Освітня програма схвалена на засіданні кафедри географії та туризму протокол №6 від «04» жовтня 2014 р.

Оновлення освітньої програми здійснено відповідно до Стандарту вищої освіти за спеціальністю 242 «Туризм» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти», галузі знань 24 «Сфера обслуговування» затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 04.10.2018 р. № 1068, зі змінами, які були внесені наказом Міністерства освіти і науки України від 28.05.2021 р. № 593.

Оновлений зміст та доповнення до освітньої програми схвалені на засіданні кафедри географії та туризму, протокол №5 від «31» серпня 2018 р., протокол №5 від «25» серпня 2020 р. та протокол №6 від «09» червня 2021 р., протокол №Х від ХХ березня 2022 р.

Гарант освітньої програми \_\_\_\_\_ **Бергхауер О.О.**

# 1. ПРОФІЛЬ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 242 «ТУРИЗМ»

<b>1. Загальна інформація</b>	
<b>Повна назва закладу вищої освіти та структурного підрозділу</b>	Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II, кафедра географії та туризму <a href="https://kmf.uz.ua/uk/strukturni-pidrozdiily/kafedri/kafedra-heohrafiyi-ta-turizmu/">https://kmf.uz.ua/uk/strukturni-pidrozdiily/kafedri/kafedra-heohrafiyi-ta-turizmu/</a>
<b>Ступінь вищої освіти та назва кваліфікації мовою оригіналу</b>	Бакалавр. Кваліфікація: бакалавр з туризму
<b>Обмеження щодо форм навчання</b>	Обмеження відсутні
<b>Рівень вищої освіти</b>	Перший (бакалаврський) рівень
<b>Офіційна назва освітньої програми</b>	Туризм
<b>Тип диплому та обсяг освітньої програми</b>	Диплом бакалавра, 240 кредитів ECTS. Термін навчання: 3 роки і 10 місяців. Обсяг кредитів ECTS, необхідних для здобуття першого (бакалаврського) ступеня вищої освіти: - на базі повної загальної середньої освіти з терміном навчання 11 років становить 240 кредитів ECTS; - на базі повної загальної середньої освіти з терміном навчання 12 років становить 180-240 кредитів ECTS; - на базі ступеня «молодший бакалавр» (освітньо-кваліфікаційного рівня «молодший спеціаліст») ЗВО має право визнати та перезарахувати кредити ECTS, отримані в межах попередньої освітньої програми підготовки молодшого бакалавра (молодшого спеціаліста): - за спеціальністю 242 «Туризм» не більше, ніж 60 кредитів ECTS; - за іншими спеціальностями не більше, ніж 30 кредитів ECTS
<b>Наявність акредитації</b>	Освітня програма впроваджується з 1 вересня 2015 р. Освітня програма акредитована МОН України, Сертифікат № 07009514 від 18.07.2019 р. <a href="https://kmf.uz.ua/wp-content/uploads/2020/03/bsc_turizm.pdf">https://kmf.uz.ua/wp-content/uploads/2020/03/bsc_turizm.pdf</a>
<b>Цикл/рівень</b>	Національна рамка кваліфікацій України – 6 рівень QF-ENEА –перший цикл, EQF- LLL – 6 рівень
<b>Передумови</b>	Наявність повної загальної середньої освіти. Вимоги до вступників на навчання до Закарпатського угорського інституту імені Ференца Ракоці II за освітньою програмою «Туризм» регулюються Правилами прийому на навчання до Закарпатського угорського інституту імені Ференца Ракоці II , які розглядаються і схвалюються Вченою радою ЗУІ ім. Ф. Ракоці II на кожен рік вступної кампанії. Для конкурсного відбору осіб, які на основі повної загальної освіти вступають до ЗУІ ім. Ф. Ракоці II для здобуття ступеня бакалавра за спеціальністю «Туризм», зараховуються бали сертифіката ЗНО з трьох предметів: українська мова та література, іноземна мова, історія України/математика/біологія/географія/фізика/хімія. Вступник допускається до участі в конкурсному відборі для

	зарахування на навчання, якщо кількість балів із кожного конкурсного предмета складає не нижче 100 балів.
<b>Мова(и) викладання</b>	Українська, угорська
<b>Термін дії освітньої програми</b>	до чергової акредитації
<b>Інтернет-адреса постійного розміщення опису освітньої програми</b>	<a href="https://kmf.uz.ua/uk/strukturni-pidrozdzily/kafedri/kafedra-heohrafiyi-ta-turizmu/dokumenti-ta-materiali/">https://kmf.uz.ua/uk/strukturni-pidrozdzily/kafedri/kafedra-heohrafiyi-ta-turizmu/dokumenti-ta-materiali/</a>
<b>Основні поняття та їх визначення</b>	<p><i>Галузь знань</i> – основна предметна область освіти і науки, що включає групу споріднених спеціальностей, за якими здійснюється професійна підготовка (частина перша статті 1 Закону України «Про вищу освіту»).</p> <p><i>Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система (ЄКТС)</i> – система трансферу і накопичення кредитів, що використовується в Європейському просторі вищої освіти з метою надання, визнання, підтвердження кваліфікацій та освітніх компонентів і сприяє академічній мобільності здобувачів вищої освіти. Система ґрунтується на визначенні навчального навантаження здобувача вищої освіти, необхідного для досягнення визначених результатів навчання та обліковується у кредитах ЄКТС (частина перша статті 1 Закону України «Про вищу освіту»).</p> <p><i>Кваліфікація</i> – офіційний результат оцінювання і визнання, який отримано, коли уповноважена установа (компетентний орган) встановила, що особа досягла компетентностей (результатів навчання) за заданими стандартами (частина перша статті 1 Закону України «Про вищу освіту»).</p> <p><i>Кваліфікаційний рівень</i> – структурна одиниця Національної рамки кваліфікацій, що визначається певною сукупністю компетентностей, які є типовими для кваліфікацій даного рівня.</p> <p><i>Компетентність</i> – динамічна комбінація знань, вмінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, яка визначає здатність особи успішно здійснювати професійну та подальшу навчальну діяльність і є результатом навчання на певному рівні вищої освіти (частина перша статті 1 Закону України «Про вищу освіту»):</p> <p><i>Інтегральна компетентність</i> – узагальнений опис кваліфікаційного рівня, який виражає основні компетентнісні, характеристики рівня щодо навчання та/або професійної діяльності (пункт третій Національної рамки кваліфікацій, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1341).</p> <p><i>Загальні компетентності</i> – універсальні компетентності, що не залежать від предметної області, але важливі для успішної подальшої професійної та соціальної діяльності здобувача в різних галузях та для його особистісного розвитку.</p> <p><i>Спеціальні (фахові, предметні) компетентності</i> – компетентності, що залежать від предметної області, та є важливими для успішної професійної діяльності за певною спеціальністю.</p> <p><i>Кредит Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (далі – кредит ЄКТС)</i> – одиниця</p>

	<p>вимірювання обсягу навчального навантаження здобувача вищої освіти, необхідного для досягнення визначених (очікуваних) результатів навчання. Обсяг одного кредиту ЄКТС становить 30 годин. Навантаження одного навчального року за денною формою навчання становить, як правило, 60 кредитів ЄКТС (частина перша статті 1 Закону України «Про вищу освіту»).</p> <p><i>Освітня (освітньо-професійна чи освітньо-наукова) програма</i> – система освітніх компонентів на відповідному рівні вищої освіти в межах спеціальності, що визначає вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за цією програмою, перелік навчальних дисциплін і логічну послідовність їх вивчення, кількість кредитів ЄКТС, необхідних для виконання цієї програми, а також очікувані результати навчання (компетентності), якими повинен оволодіти здобувач відповідного ступеня вищої освіти (частина перша статті 1 Закону України «Про вищу освіту»).</p> <p><i>Результати навчання</i> – сукупність знань, умінь, навичок, інших компетентностей, набутих особою у процесі навчання за певною освітньо-професійною, освітньо-науковою програмою, які можна ідентифікувати, кількісно оцінити та виміряти (частина перша статті 1 Закону України «Про вищу освіту»).</p> <p><i>Спеціалізація</i> – складова спеціальності, що визначається вищим навчальним закладом та передбачає профільну спеціалізовану освітньо-професійну чи освітньо-наукову програму підготовки здобувачів вищої та післядипломної освіти (частина перша статті 1 Закону України «Про вищу освіту»).</p> <p><i>Спеціальність</i> – складова галузі знань, за якою здійснюється професійна підготовка (частина перша статті 1 Закону України «Про вищу освіту»).</p>
<b>2. Мета освітньої програми</b>	
<p>Забезпечити загальний розвиток студентів і підготувати їх до самостійного вирішення важливих світоглядних проблем через реалізацію набутих загальних та фахових компетентностей, для успішного здійснення професійної діяльності в туризмі та забезпечення високої якості обслуговування.</p>	
<b>3. Характеристика освітньої програми</b>	
<p><b>Предметна область (галузь знань, спеціальність, спеціалізація)</b></p>	<p>Галузь знань: 24 «Сфера обслуговування»          Спеціальність: 242 «Туризм»          Кваліфікація: бакалавр з туризму, фахівець з туристичного обслуговування.          Дисципліни загальної підготовки (11,2%, (27 кредитів ЄКТС, 810 год.)), дисципліни професійної та практичної підготовки (63,8%, (153 кредити ЄКТС, 4320 год.)), дисципліни вільного вибору студента (25%, (60 кредитів ЄКТС, 1800 год.)).          Об'єкт – туризм як суспільний феномен, складна соціо-еколого-економічна система, яка охоплює географічні, соціокультурні, екологічні, економічні, організаційно-правові аспекти, процеси і явища, пов'язані з комфортним та безпечним подорожуванням;          - туризм як сфера професійної діяльності, яка передбачає формування, просування, реалізацію та організацію споживання туристичного продукту, послуг</p>

	<p>суб'єктів туристичної діяльності з організації комплексного туристичного обслуговування в індустрії туризму.</p> <p>Ціль навчання: формування загальних та фахових компетентностей для успішного здійснення професійної діяльності у сфері рекреації і туризму.</p> <p>Теоретичний зміст предметної області. Поняття: туризм, турист, сфера туризму, форми та види туризму, рекреаційно-туристичні ресурси, об'єкти та атракціони туризму; туристичний продукт, екскурсія, туристична дестинація, туристична діяльність, туристичний сервіс, індустрія туризму, туристична інфраструктура, ринок туристичних послуг, суб'єкти туристичного бізнесу; концепції: 1) гуманістична, патріотично-виховна, національної ідентичності; 2) глобалізації та глокалізації туризму; 3) геоторіальності туризму, геопросторової організації туристичного процесу; 4) сталого туризму задля розвитку; 5) інформаційно-технологічна; 6) холістичного маркетингу, 7) сервісна; 8) соціально відповідального бізнесу; принципи, які визначають закономірності підготовки фахівців: студентоцентричний, компетентнісно--орієнтований, науковості, систематичності і послідовності навчання, міждисциплінарний.</p> <p>Предметна область містить знання з географії та історії туризму, туристичного краєзнавства і країнознавства, рекреології, організації туризму та екскурсійної діяльності, організації готельної та ресторанної справи, транспортного обслуговування, інформаційних систем і технологій в туризмі, економіки туризму, туроперейтингу, менеджменту та маркетингу туризму, правового регулювання та безпеки туристичної діяльності.</p> <p>Методи, методики та спеціально-наукові методи: соціологічні, психологічні, інформаційні, методи туристичного обслуговування (технологічно-виробничі, сервісні).</p> <p>Інструменти та обладнання: технічне обладнання та оснащення для обробки інформації, дотримання безпеки в туризмі та туристичної діяльності суб'єктів туристичного ринку, спеціалізовані прикладні ліцензовані програми, карти, атласи, спортивне спорядження.</p>
<p><b>Орієнтація освітньої програми</b></p>	<p>Освітня програма бакалавра орієнтована на здобуття студентами професійних знань, умінь, навичок та інших компетентностей для успішного здійснення професійної діяльності.</p>
<p><b>Основний фокус освітньої програми та спеціалізації</b></p>	<p>Акцент робиться на інтегрованому формуванні та розвитку професійних компетентностей у сфері туризму; вивченні теоретичних та методичних положень, організаційних та практичних інструментів в галузі туризму. Програма передбачає можливість забезпечення зайнятості та подальшої освіти і кар'єрного зростання на рівні магістерських програм професійного і наукового спрямування.</p>
<p><b>Особливості програми</b></p>	<p>Освітня програма надає студентам детальні та сучасні знання у сфері туризму. Вагомим елементом даної програми являються міжнародні практики та програми міжнародної</p>

	<p>мобільності (Makovecz, Erasmus+) (<a href="https://kmf.uz.ua/uk/strukturni-pidrozdily/kafedri/kafedra-heohrafiyi-ta-turizmu/akademichna-mobilnist-studentiv/">https://kmf.uz.ua/uk/strukturni-pidrozdily/kafedri/kafedra-heohrafiyi-ta-turizmu/akademichna-mobilnist-studentiv/</a>), а також представлений широкий спектр можливостей для наукової діяльності студентів завдяки багатьох конференцій, які проходять на базі ЗВО (<a href="https://kmf.uz.ua/wp-content/uploads/2021/04/ftt_hallg_konfer.pdf">https://kmf.uz.ua/wp-content/uploads/2021/04/ftt_hallg_konfer.pdf</a>).</p> <p>Під час складання освітньо-професійної програми великий акцент робиться на широкому засвоєнні регіональних знань. Широкий перелік вибіркового навчальних дисциплін загальноінститутського та професійного вибору.</p>
<b>4. Придатність випусників до працевлаштування та подальшого навчання</b>	
<b>Придатність до працевлаштування</b>	<p>Випусники програми є фахівцями в туристичній галузі, добре підготовленими до кваліфікованої технічної, аналітичної роботи та до виконання спеціальних завдань, пов'язаних із застосуванням знань у туристичній галузі відповідно до набутої спеціальності. Працевлаштування на підприємствах будь-якої організаційно-правової форми. Фахівці готуються до організаційно-управлінської, господарської, комерційної та науково-дослідної діяльності у сфері туризму, готельного господарства, ресторанного сервісу, курортної справи.</p> <p>Після закінчення навчання за освітньою програмою випусник здатен виконувати зазначену в Національному класифікаторі України: «Класифікатор Професій ДК 003:2010 із змінами, затвердженими наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 4 березня 2016 року № 394» професійну роботу і може займати відповідну первинну посаду за категорією:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>2481 Професіонали в галузі туризму</li> <li>2481.2 Туризмознавці</li> <li>3340 Інструктор-методист з туризму</li> <li>3414 Фахівець з туристичного обслуговування</li> <li>3414 Організатор подорожей (екскурсій)</li> <li>3414 Екскурсовод</li> <li>3414 Фахівець із організації дозвілля</li> <li>3414 Фахівець з розвитку сільського туризму</li> <li>3414 Фахівець із конференц-сервісу</li> <li>3414 Фахівець із спеціалізованого обслуговування</li> <li>3439 Інспектор з туризму</li> </ul>
<b>Подальше навчання</b>	<p>Доступ до навчання за другим (магістерським) рівнем вищої освіти. Отримання після дипломної освіти на споріднених та інших спеціальностях; підвищення кваліфікації; академічна мобільність.</p>
<b>5. Викладання та оцінювання</b>	
<b>Викладання та навчання</b>	<p>Студентоцентроване навчання, самонавчання, проблемно-орієнтоване навчання, практика із використанням загально- та спеціально-наукових методів (просторового аналізу, економічних, соціологічних). Комбінація лекцій, практичних занять, розв'язування ситуаційних завдань, тренінгів, кейсів. В межах власної академічної автономії, згідно підписаних договорів про співпрацю та відповідно до тематики робочої програми відповідних дисциплін, налагоджено співпрацю</p>

	<p>щодо проведення занять на підприємствах сфери послуг, а саме:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Організація проведення практичних занять на підприємствах, віддалених базах практик тощо;</li> <li>- Спільне використання виробничої та практичної бази при підготовці студентів;</li> </ul>
<b>Оцінювання</b>	<p>Усне та письмове опитування; тестовий контроль; презентація наукових робіт; захист курсових робіт; заліки, екзамени.</p> <p>Оцінювання здобувачів вищої освіти передбачає наступне:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- оцінювання відбувається за національною 4-х бальною (відмінно, добре, задовільно, незадовільно), 100-бальною шкалою та шкалою ЄКТС (A, B, C, D, E, F, FX);</li> <li>- оцінювання здобувачів вищої освіти дозволяє продемонструвати ступінь досягнення ними запланованих результатів навчання;</li> <li>- критерії та методи оцінювання, а також критерії виставлення оцінок оприлюднюються заздалегідь;</li> <li>- оцінювання здобувачів вищої освіти є послідовним, прозорим та проводиться відповідно до встановлених процедур.</li> </ul>
<b>6. Програмні компетентності</b>	
<b>Інтегральна компетентність</b>	<p>Здатність комплексно розв'язувати складні професійні задачі та практичні проблеми у сфері туризму і рекреації як в процесі навчання, так і в процесі роботи, що передбачає застосування теорій і методів системи наук, які формують туризмознавство, і характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.</p>
<b>Загальні компетентності</b>	<p>K01. Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного, демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>K02. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p> <p>K03. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.</p> <p>K04. Здатність до критичного мислення, аналізу і синтезу.</p> <p>K05. Прагнення до збереження навколишнього середовища.</p> <p>K06. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації.</p> <p>K07. Здатність працювати в міжнародному контексті.</p> <p>K08. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій.</p> <p>K09. Вміння виявляти, ставити і вишукувати проблеми.</p> <p>K10. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.</p> <p>K11. Здатність спілкуватися іноземною мовою.</p> <p>K12. Навички міжособистісної взаємодії.</p> <p>K13. Здатність планувати та управляти часом.</p> <p>K14. Здатність працювати автономно та в команді.</p>
<b>Спеціальні (фахові,</b>	<p>K15. Знання та розуміння предметної області та розуміння специфіки професійної діяльності.</p> <p>K16. Здатність застосовувати знання на практиці.</p>

<p><b>предметні) компетентності</b></p>	<p>K17. Здатність аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал територій.</p> <p>K18. Здатність аналізувати діяльність суб'єктів індустрії туризму на всіх рівнях управління.</p> <p>K19. Розуміння сучасних тенденцій і регіональних пріоритетів розвитку туризму в цілому та окремих його форм і видів.</p> <p>K20. Розуміння процесів організації туристичних подорожей і комплексного туристичного обслуговування (готельного, ресторанного, транспортного, екскурсійного, рекреаційного).</p> <p>K21. Здатність розробляти, просувати, реалізовувати та організовувати споживання туристичного продукту.</p> <p>K22. Розуміння принципів і процесів формування та організації роботи суб'єкта туристичного бізнесу та його підсистем.</p> <p>K23. Здатність забезпечувати безпеку туристів у звичайних та складних форс-мажорних обставинах.</p> <p>K24. Здатність здійснювати моніторинг, інтерпретувати, аналізувати та систематизувати туристичну інформацію, уміння презентувати туристичний інформаційний матеріал.</p> <p>K25. Здатність використовувати в роботі туристичних підприємств інформаційні технології та офісну техніку.</p> <p>K26. Здатність визначати індивідуальні туристичні потреби, використовувати сучасні технології обслуговування туристів та вести претензійну роботу.</p> <p>K27. Здатність до співпраці з діловими партнерами і клієнтами, уміння забезпечувати з ними ефективні комунікації.</p> <p>K28. Здатність працювати у міжнародному середовищі на основі позитивного ставлення та несхожості до інших культур, поваги до різноманітності та мультикультурності, розуміння місцевих і професійних традицій інших країн, розпізнання міжкультурних проблем у професійній практиці.</p> <p>K29. Здатність діяти у правовому полі, керуватися нормами законодавства.</p> <p>K30. Уміння працювати з документацією та здійснювати розрахункові операції суб'єктом туристичного бізнесу.</p>
<p><b>7. Програмі результати навчання</b></p>	
<p>ПР01. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці основні положення туристичного законодавства, національних і міжнародних стандартів з обслуговування туристів.</p> <p>ПР02. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії туризму, організації туристичного процесу та туристичної діяльності суб'єктів ринку туристичних послуг, а також світоглядних та суміжних наук.</p> <p>ПР03. Знати і розуміти основні форми і види туризму, їх поділ.</p> <p>ПР04. Пояснювати особливості організації рекреаційно-туристичного простору.</p> <p>ПР05. Аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал території.</p> <p>ПР06. Застосовувати у практичній діяльності принципи і методи організації та технології обслуговування туристів.</p> <p>ПР07. Розробляти, просувати та реалізовувати туристичний продукт.</p> <p>ПР08. Ідентифікувати туристичну документацію та вміти правильно нею користуватися.</p> <p>ПР09. Організовувати процес обслуговування споживачів туристичних послуг на основі використання сучасних інформаційних, комунікаційних і сервісних технологій та дотримання стандартів якості і норм безпеки.</p> <p>ПР10. Розуміти принципи, процеси і технології організації роботи суб'єкта туристичного бізнесу та окремих його підсистем (адміністративно-управлінська, соціально-психологічна, економічна, техніко-технологічна).</p>	

<p>ПР11. Володіти державною та іноземною (ними) мовою (мовами) на рівні, достатньому для здійснення професійної діяльності.</p> <p>ПР12. Застосовувати навички продуктивного спілкування зі споживачами туристичних послуг.</p> <p>ПР13. Встановлювати зв'язки з експертами туристичної та інших галузей.</p> <p>ПР14. Проявляти повагу до індивідуального і культурного різноманіття.</p> <p>ПР15. Проявляти толерантність до альтернативних принципів та методів виконання професійних завдань.</p> <p>ПР16. Діяти у відповідності з принципами соціальної відповідальності та громадянської свідомості.</p> <p>ПР17. Управляти своїм навчанням з метою самореалізації в професійній туристичній сфері.</p> <p>ПР18. Адекватно оцінювати свої знання і застосовувати їх в різних професійних ситуаціях.</p> <p>ПР19. Аргументовано відстоювати свої погляди у розв'язанні професійних завдань.</p> <p>ПР20. Виявляти проблемні ситуації і пропонувати шляхи їх розв'язання.</p> <p>ПР21. Приймати обґрунтовані рішення та нести відповідальність за результати своєї професійної діяльності.</p> <p>ПР22. Професійно виконувати завдання в невизначених та екстремальних ситуаціях.</p>	
<b>8. Вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти</b>	
<b>Основні документи для визначення вимог</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>•Європейський стандарт та рекомендацій щодо забезпечення якості вищої освіти (ESG) та</li> <li>•стаття 16 Закону України «Про вищу освіту».</li> <li>•Внутрішнє забезпечення якості вищої освіти здійснюється відповідно до Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освіти в Закарпатському угорському інституті імені Ф.Ракоці II, що оприлюднений на сайті інституту за адресою: •<a href="http://kmf.uz.ua/wp-content/uploads/2019/11/Pol_yak_osv_ZUI_2019.pdf">http://kmf.uz.ua/wp-content/uploads/2019/11/Pol_yak_osv_ZUI_2019.pdf</a>.</li> </ul>
<b>Процедури і заходи системи внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>•визначення принципів і процедур забезпечення якості вищої освіти;</li> <li>•здійснення моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм;</li> <li>•щорічне оцінювання здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних і педагогічних працівників ЗВО;</li> <li>•забезпечення підвищення кваліфікації педагогічних, наукових і науково-педагогічних працівників у формі стажування або проходження курсів підвищення кваліфікації з одержанням відповідного підтверджувального документа не рідше ніж один раз на п'ять років або шляхом захисту дисертації;</li> <li>•забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу, у тому числі самостійної роботи студентів, за кожною освітньою програмою;</li> <li>•забезпечення наявності інформаційних систем для ефективного управління освітнім процесом;</li> <li>•забезпечення публічності інформації про освітні програми, рівні вищої освіти та кваліфікації;</li> <li>•забезпечення ефективної системи запобігання та виявлення академічного плагіату у наукових працях працівників ЗВО і здобувачів вищої освіти;</li> <li>•інших процедур і заходів.</li> </ul>
Система забезпечення якості освітньої діяльності ЗВО та якості вищої освіти (система внутрішнього забезпечення якості) за поданням ЗВО оцінюється Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.	
<b>9. Ресурсне забезпечення реалізації програми</b>	
<b>Кадрове забезпечення</b>	Основний склад викладачів освітньої програми складається з професорсько-викладацького складу кафедри географії та туризму

	<p>Закарпатського угорського інституту імені Ференца Ракоці II (<a href="https://kmf.uz.ua/uk/strukturni-pidrozdily/kafedri/kafedra-heohrafiyi-ta-turizmu/">https://kmf.uz.ua/uk/strukturni-pidrozdily/kafedri/kafedra-heohrafiyi-ta-turizmu/</a>). Лектори, які викладають у рамках програми, є активними і визнаними вченими, які публікують праці у вітчизняній і зарубіжній науковій літературі, мають відповідну професійну компетентність і досвід в галузі викладання, наукових досліджень і педагогічної діяльності.</p> <p>Науково-педагогічні працівники один раз на п'ять років проходять стажування, а також постійно підвищують рівень своєї майстерності та фахових компетентностей.</p> <p>Практико-орієнтований характер освітньої програми передбачає широку участь фахівців-практиків, що відповідають на пряму програми, а також залучення до викладання компетентних експертів високого рівня, включаючи представників професійних спілок та асоціацій, що підсилює синергетичний зв'язок теоретичної та практичної підготовки.</p> <p>Керівник проектної групи та викладацький склад, який забезпечує її реалізацію, відповідає вимогам, визначеним Ліцензійними умовами провадження освітньої діяльності закладів освіти.</p>
<p><b>Матеріально-технічне забезпечення</b></p>	<p>Виконання програм навчальних дисциплін забезпечується матеріально-технічним оснащенням кабінетів і лабораторій:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- кабінет з технології і організації туристичної діяльності;</li> <li>- кабінет краєзнавства;</li> <li>- навчальний ресторан, кухня, бар;</li> <li>- навчальний готель;</li> <li>- навчальна туристична фірма;</li> <li>- високогірна науково-дослідна база та майданчик для польових практик ім. Іштвана Буцко, с. Липовець <a href="https://kmf.uz.ua/uk/infrastruktura-institutu/visokogirna-naukovo-doslidna-baza-ta-majdanchik-dlja-polovih-praktik-im-ishtvana-bucko-v-seli-lipovec/">https://kmf.uz.ua/uk/infrastruktura-institutu/visokogirna-naukovo-doslidna-baza-ta-majdanchik-dlja-polovih-praktik-im-ishtvana-bucko-v-seli-lipovec/</a>;</li> <li>- низовинна база та лісова школа для польових практик, Велика Добронь <a href="https://kmf.uz.ua/uk/infrastruktura-institutu/nizovinna-baza-ta-lisova-shkola-dlja-polovih-praktik-v-seli-velika-dobron/">https://kmf.uz.ua/uk/infrastruktura-institutu/nizovinna-baza-ta-lisova-shkola-dlja-polovih-praktik-v-seli-velika-dobron/</a>.</li> </ul> <p>Для проведення практичних і лабораторних робіт, інформаційного пошуку та обробки результатів наявні спеціалізовані комп'ютерні класи з необхідним програмним забезпеченням та необмеженим відкритим доступом до Інтернет-мережі. Наявна інфраструктура для відпочинку та оздоровлення (їдальня, спортивний майданчик, спортивний зал, тренажерна зала, медичний кабінет тощо).</p>
<p><b>Інформаційне та навчально-методичне забезпечення</b></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- офіційний сайт ЗУІ ім. Ференца Ракоці II: <a href="http://kmf.uz.ua/uk/http://okt.kmf.uz.ua/ft/oktat-ft/Turizmus_szak/">http://kmf.uz.ua/uk/http://okt.kmf.uz.ua/ft/oktat-ft/Turizmus_szak/</a></li> <li>- точки бездротового доступу Інтернет;</li> <li>- наукова бібліотека, читальні зали ЗУІ ім. Ференца Ракоці II (Електронний каталог бібліотеки: <a href="https://opac3.brff.monguz.hu/">https://opac3.brff.monguz.hu/</a>);</li> <li>- електронна бібліотека (репозитарій): <a href="https://dspace.kmf.uz.ua/jspui/?locale=uk">https://dspace.kmf.uz.ua/jspui/?locale=uk</a></li> <li>- навчально-методичні комплекси дисциплін;</li> <li>- дидактичні матеріали для самостійної та індивідуальної роботи студентів;</li> <li>- програми практик.</li> </ul>
<p><b>10. Академічна мобільність</b></p>	

<b>Національна кредитна мобільність</b>	Підготовка бакалаврів за кредитно-трансферною системою. Обсяг одного кредиту 30 годин. Можливість переведення та зарахування кредитів для студентів інших закладів вищої освіти.
<b>Міжнародна кредитна мобільність</b>	На основі двосторонніх договорів між Закарпатським угорським інститутом імені Ференца Ракоці II та закладами вищої освіти зарубіжних країн-партнерів, зокрема, угодами про співпрацю з університетами Польщі, Словаччини, Угорщини, Румунії тощо.
<b>Навчання іноземних здобувачів вищої освіти</b>	Навчання іноземних студентів не проводиться.

## 2. ПЕРЕЛІК КОМПОНЕНТІВ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ ТА ЇХ ЛОГІЧНА ПОСЛІДОВНІСТЬ

### 2.1. Перелік компонентів ОП

Код за навчальним планом	Компоненти освітньої програми (навчальні дисципліни, курсові проекти (роботи), практики, кваліфікаційна робота)	Кількість кредитів ECTS	Форма контролю
<b>1. ОBOB'ЯЗКОВІ ОСВІТНІ КОМПОНЕНТИ (OK)</b>			
<b>1.1. Цикл загальної підготовки</b>			
OK 1	Історія та культура України	3	залік
OK 2	Сучасні інформаційні технології	3	залік
OK 3	Психологія	3	залік
OK 4	Історія та культура угорського народу	3	залік
OK 5	Філософія	3	залік
OK 6	Іноземна мова	6	залік / екзамен
OK 7	Друга іноземна мова	6	залік / екзамен
<b>Загальний обсяг дисциплін загальної підготовки</b>		<b>27</b>	
<b>1.2. Цикл професійної підготовки</b>			
OK 8	Українська мова за професійним спрямуванням	6	залік
OK 9	Іноземна мова за професійним спрямуванням	9	залік / екзамен
OK 10	Організація туризму	26	екзамен/ курслова робота
OK 10.1	<i>Організація туризму (Основи туризмознавства)</i>	5	екзамен
OK 10.2	<i>Організація туризму (Організація туристичних подорожей)</i>	4	екзамен
OK 10.3	<i>Організація туризму (Організації транспортного обслуговування)</i>	4	екзамен
OK 10.4	<i>Організація туризму (Організація екскурсійної діяльності)</i>	5	екзамен/ курслова робота
OK 10.5	<i>Організація туризму (Організація анімаційної діяльності)</i>	4	екзамен/ курслова робота
OK 10.6	<i>Організація туризму (Туроперейтинг)</i>	4	екзамен
OK 11	Рекреаційні комплекси світу	4	залік
OK 12	Сучасні різновиди туризму Закарпаття	19	екзамен / залік
OK 12.1	<i>Сучасні різновиди туризму Закарпаття (Сучасні різновиди туризму)</i>	4	екзамен
OK 12.2	<i>Сучасні різновиди туризму Закарпаття (Активний туризм)</i>	4	залік
OK 12.3	<i>Сучасні різновиди туризму Закарпаття (Сільський туризм)</i>	3	екзамен
OK 12.4	<i>Сучасні різновиди туризму Закарпаття (Лікувально-оздоровчий туризм)</i>	5	екзамен
OK 12.5	<i>Сучасні різновиди туризму Закарпаття (Еногастрономічний туризм)</i>	3	екзамен

ОК 13	Географія туризму	13	екзамен
ОК 13.1	<i>Географія туризму (Географія туризму Закарпаття)</i>	4	<i>екзамен</i>
ОК 13.2	<i>Географія туризму (Географія туризму України)</i>	4	<i>екзамен</i>
ОК 13.3	<i>Географія туризму (Географія туризму світу)</i>	5	<i>екзамен</i>
ОК 14	Правове регулювання туристичної діяльності	4	екзамен
ОК 15	Основи безпеки в туристичній діяльності	4	екзамен
ОК 16	Історія туризму	4	екзамен
ОК 17	Організація готельного господарства	6	екзамен
ОК 18	Основи наукових досліджень в туризмі	3	залік / <i>курсова робота</i>
ОК 19	Економічна теорія	3	залік
ОК 20	Туристичне краєзнавство	5	екзамен/ <i>курсова робота</i>
ОК 21	Стандартизація і сертифікація в туризмі	3	залік
ОК 22	Економіка ціноутворення в галузі туризму	3	екзамен
ОК 23	Маркетинг у туризмі	5	екзамен
ОК 24	Організація ресторанного господарства	6	екзамен
ОК 25	Менеджмент у туризмі	5	екзамен
ОК 26	Інформаційні системи та технології в туризмі	6	екзамен
<b>Загальний обсяг дисциплін професійної підготовки</b>		<b>134</b>	
<b>1.3. Практична підготовка та атестація</b>			
ОК 27	Краєзнавча практика	3	залік
ОК 28	Країнознавча практика	3	залік
ОК 29	Навчальна практика	3	залік
ОК 30	Виробнича практика	7	залік
ОК 31	Переддипломна практика, атестація	3	залік
<b>Загальний обсяг практичної підготовки</b>		<b>19</b>	
<b>ЗАГАЛЬНИЙ ОБСЯГ ОБОВ'ЯЗКОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН</b>		<b>180</b>	
<b>ВСЬОГО ЗА ДИСЦИПЛІНАМИ ВІЛЬНОГО ВИБОРУ</b>		<b>60</b>	
<b>ЗАГАЛЬНИЙ ОБСЯГ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ</b>		<b>240</b>	

## 2.2. Структуро-логічна схема ОП

<b>1-й семестр</b>		→	<b>2-й семестр</b>	
ОК 1	Історія та культура України		ОК 4	Історія та культура угорського народу
ОК 2	Сучасні інформаційні технології		ОК 12	Сучасні різновиди туризму Закарпаття (Активний туризм)
ОК 3	Психологія		ОК 13	Географія туризму (Географія туризму України)
ОК 10	Організація туризму (Основи туризмознавства)		ОК 15	Основи безпеки в туристичній діяльності
ОК 11	Рекреаційні комплекси світу		ОК 16	Історія туризму
ОК 12	Сучасні різновиди туризму Закарпаття (Сучасні різновиди туризму)		ВВ 1	Дисципліна вільного вибору студента
ОК 13	Географія туризму (Географія туризму Закарпаття)	ВВ 2	Дисципліна вільного вибору студента	
ОК 14	Правове регулювання туристичної діяльності	ОК 27	Краєзнавча практика	
<b>3-й семестр</b>		→	<b>4-й семестр</b>	
ОК 5	Філософія		ОК 10	Організація туризму (Організації транспортного обслуговування)
ОК 10	Організація туризму (Організація туристичних подорожей)		ОК 12	Сучасні різновиди туризму Закарпаття (Лікувально-оздоровчий туризм)
ОК 12	Сучасні різновиди туризму Закарпаття (Сільський туризм)		ОК 19	Економічна теорія
ОК 13	Географія туризму (Географія туризму світу)		ОК 20	Туристичне краєзнавство
ОК 17	Організація готельного господарства		ВВ 5	Дисципліна вільного вибору студента
ОК 18	Основи наукових досліджень в туризмі		ВВ 6	Дисципліна вільного вибору студента
ВВ 3	Дисципліна вільного вибору студента	ОК 28	Країнознавча практика	
ВВ 4	Дисципліна вільного вибору студента			
<b>5-й семестр</b>		→	<b>6-й семестр</b>	
ОК 6	Іноземна мова		ОК 6	Іноземна мова
ОК 8	Українська мова за професійним спрямуванням		ОК 7	Друга іноземна мова
ОК 10	Організація туризму (Організація екскурсійної діяльності)		ОК 8	Українська мова за професійним спрямуванням
ОК 21	Стандартизація і сертифікація в туризмі		ОК 10	Організація туризму (Організація анімаційної діяльності)
ОК 22	Економіка ціноутворення в галузі туризму		ОК 24	Організація ресторанного господарства
ОК 23	Маркетинг у туризмі		ВВ 9	Дисципліна вільного вибору студента
ВВ 7	Дисципліна вільного вибору студента	ВВ 10	Дисципліна вільного вибору студента	
ВВ 8	Дисципліна вільного вибору студента	ОК 29	Навчальна практика	
<b>7-й семестр</b>		→	<b>8-й семестр</b>	
ОК 9	Іноземна мова за професійним спрямуванням		ОК 9	Іноземна мова за професійним спрямуванням
ОК 7	Друга іноземна мова		ОК 10	Організація туризму (Туроперейтинг)
ОК 12	Сучасні різновиди туризму Закарпаття (Еногастрономічний туризм)		ОК 26	Інформаційні системи та технології в туризмі
ОК 25	Менеджмент у туризмі		ВВ 13	Дисципліна вільного вибору студента
ВВ 11	Дисципліна вільного вибору студента		ВВ 14	Дисципліна вільного вибору студента
ВВ 12	Дисципліна вільного вибору студента		ВВ 15	Дисципліна вільного вибору студента
ОК 30	Виробнича практика	ОК 31	Переддипломна практика, атестація	

### 3. ФОРМИ АТЕСТАЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ПЕРШОГО (БАКАЛАВРСЬКОГО) РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ

<b>Форма атестації здобувачів вищої освіти</b>	Атестація здійснюється у формі публічного захисту кваліфікаційної роботи, атестаційного іспиту з іноземної мови та комплексного атестаційного іспиту з дисциплін.
<b>Вимоги до кваліфікаційної роботи</b>	<p>Кваліфікаційна робота повинна передбачати теоретичні та аналітичні узагальнення або розв'язання практичної задачі у сфері туризму і рекреації із застосуванням теорій та методів туризмознавства. Кваліфікаційна робота має бути перевірена на плагіат.</p> <p>Кваліфікаційна робота має бути оприлюднена у репозитарії закладу вищої освіти. У кваліфікаційній роботі не повинно бути академічного плагіату, фальсифікації та фабрикації.</p> <p>Атестація осіб, які здобувають ступінь бакалавра, здійснюється ЕК, до складу якої можуть включатися представники роботодавців та їх об'єднань. Атестація здійснюється відкрито і публічно.</p>
<b>Вимоги до комплексного атестаційного іспиту з дисциплін</b>	<p>Складання здобувачем атестаційного екзамену за спеціальністю 242 Туризм передбачає перевірку досягнення результатів навчання, визначених цим стандартом та освітньою програмою.</p> <p>Програму атестаційного екзамену за спеціальністю, форму його проведення (усну, письмову, тестування тощо), екзаменаційні білети, варіанти завдань, перелік матеріалів, розробляє та визначає профільна випускова кафедра, розглядає й ухвалює вчена рада інституту і затверджує ректор.</p> <p>Атестаційний екзамен має бути спрямований на перевірку досягнення результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти України за спеціальність 242 Туризм та освітньою програмою.</p>
<b>Вимоги до публічного захисту</b>	<p>У процесі публічного захисту кандидат на присвоєння бакалаврського ступеня повинен показати уміння чітко і упевнено викладати зміст, аргументовано відповідати на запитання та вести дискусію.</p> <p>Доповідь студента повинна супроводжуватися презентаційними матеріалами.</p> <p>Ухвалення екзаменаційною комісією рішення про присудження ступеня бакалавра з туризму та видача диплома бакалавра за результатами підсумкової атестації студентів оголошуються після оформлення в установленому порядку протоколів засідань екзаменаційної комісії.</p>



## 5. МАТРИЦЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОГРАМНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ ВІДПОВІДНИМ КОМПОНЕНТАМ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

Освітні компоненти	Програмні результати навчання																					
	ПР01	ПР02	ПР03	ПР04	ПР05	ПР06	ПР07	ПР08	ПР09	ПР10	ПР11	ПР12	ПР13	ПР14	ПР15	ПР16	ПР17	ПР18	ПР19	ПР20	ПР21	ПР22
OK1		+																				
OK2					+	+		+														
OK3											+											
OK4		+																				
OK5		+																				
OK6											+		+									
OK7											+											
OK8											+											
OK9											+		+									
OK10	+	+	+	+	+	+	+	+		+	+	+	+		+	+	+	+	+	+	+	+
OK 10.1											+									+		+
OK 10.2			+		+		+												+		+	
OK 10.3	+	+	+	+	+	+		+	+												+	
OK 10.4			+		+		+												+		+	
OK 10.5								+								+						
OK 10.6	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+		+	+	+	+	+	+	+	+
OK11		+		+	+																	
OK12		+	+			+	+	+	+	+			+		+	+	+	+	+		+	+
OK 12.1		+	+																	+		+
OK 12.2						+	+			+			+		+							
OK 12.3		+				+	+	+	+	+			+						+			
OK 12.4			+		+	+	+	+								+			+		+	+
OK 12.5						+	+			+			+		+							
OK13			+	+	+				+	+		+							+		+	
OK 13.1			+	+								+										
OK 13.2				+	+																	
OK 13.3									+	+									+			+
OK14	+	+	+			+	+	+	+	+			+		+	+			+	+	+	+
OK15		+						+	+										+		+	+
OK16		+	+																			
OK17	+	+	+		+	+	+	+	+													
OK18	+					+			+													
OK19					+	+		+														
OK20									+	+												
OK21	+	+	+			+	+	+	+	+					+	+			+	+	+	+
OK22										+			+							+	+	+
OK23	+	+								+		+										
OK24		+	+			+		+	+				+								+	+
OK25		+	+			+		+	+				+		+						+	+
OK26				+	+				+	+										+		
OK27	+	+	+		+	+	+	+	+	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
OK28	+	+	+		+	+	+	+	+	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
OK29	+					+		+		+		+	+	+	+							
OK30		+				+		+	+			+	+						+			
OK31																		+	+			

## 6. ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII «Про вищу освіту» [Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>];
2. Закон України від 05.09.2017 р. «Про освіту» – [Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>];
3. Постанова Кабінету Міністрів України від 29.04.2015 р. № 266 «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти» [Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/266-2015-п>];
4. Постанова Кабінету Міністрів України від 30.12.2015 р. № 1187 «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності» [Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1187-2015-п/page>];
5. Постанова Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 р. № 1341 «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій» [Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-п>];
6. Національний класифікатор України: «Класифікація видів економічної діяльності» ДК 009: 2010 [Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>];
7. Національний класифікатор України: «Класифікатор професій» ДК 003: 2010 ДК 003:2010 [Режим доступу: <http://www.dk003.com/>];

### Інші рекомендовані джерела

1. Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG) [Режим доступу: [http://ihed.org.ua/images/doc/04\\_2016\\_ESG\\_2015.pdf](http://ihed.org.ua/images/doc/04_2016_ESG_2015.pdf)];
2. International Standard Classification of Education (ISCED 2011): UNESCO Institute for Statistics [Режим доступу: <http://www.uis.unesco.org/education/documents/isced-2011-en.pdf>];
3. ISCED Fields of Education and Training 2013 (ISCED-F 2013): UNESCO Institute for Statistics [Режим доступу: <http://www.uis.unesco.org/Education/Documents/isced-fields-of-education-training-2013.pdf>].
4. Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів вищої освіти, затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 01.06.2017 р. № 600 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 21.12.2017 р. № 1648), схвалені сектором вищої освіти Науково-методичної Ради Міністерства освіти і науки України (протокол від 29.03.2016 № 3);
5. Розроблення освітніх програм. Методичні рекомендації [Режим доступу: [http://ihed.org.ua/images/doc/04\\_2016\\_rozroblennya\\_osv\\_program\\_2014\\_tempus-office.pdf](http://ihed.org.ua/images/doc/04_2016_rozroblennya_osv_program_2014_tempus-office.pdf)];
6. Національний освітній глосарій: вища освіта [Режим доступу: [http://ihed.org.ua/images/doc/04\\_2016\\_glossariy\\_Visha\\_osvita\\_2014\\_tempus-office.pdf](http://ihed.org.ua/images/doc/04_2016_glossariy_Visha_osvita_2014_tempus-office.pdf)];
7. Розвиток системи забезпечення якості вищої освіти в Україні: інформаційно-аналітичний огляд [Режим доступу: [http://ihed.org.ua/images/doc/04\\_2016\\_Rozvitok\\_sisitemi\\_zabesp\\_yakosti\\_VO\\_UA\\_2015.pdf](http://ihed.org.ua/images/doc/04_2016_Rozvitok_sisitemi_zabesp_yakosti_VO_UA_2015.pdf)];
8. Європейська кредитна трансферна накопичувальна система: Довідник користувача [Режим доступу: [http://ihed.org.ua/images/doc/04\\_2016\\_ECTS\\_Users\\_Guide-2015\\_Ukrainian.pdf](http://ihed.org.ua/images/doc/04_2016_ECTS_Users_Guide-2015_Ukrainian.pdf)].
9. EQF-LLL – European Qualifications Framework for Lifelong Learning [Режим доступу: [https://ec.europa.eu/ploteus/sites/eac-eqf/files/brochexp\\_en.pdf](https://ec.europa.eu/ploteus/sites/eac-eqf/files/brochexp_en.pdf)];
10. QF-EHEA – Qualification Framework of the European Higher Education Area [Режим доступу: <http://www.ehea.info/article-details.aspx?ArticleId=67>];
11. Рашкевич Ю. М. Болонський процес та нова парадигма вищої освіти [Режим доступу: <file:///D:/Users/Dell/Downloads/BolonskyiProcessNewParadigm HE.pdf>];
12. TUNING (для ознайомлення зі спеціальними (фаховими) компетентностями та прикладами стандартів [Режим доступу: <http://www.unideusto.org/tuningeu/>].